

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3246/2019. (X. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 48.Pf.634.296/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Gremesberger Gábor ügyvéd) eljáró indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári perben megállapított tényállás szerint az indítványozó 2002-ben hitelkártya kibocsátásával egybekötött áruvásárlási kölcsönszerződést (a továbbiakban: szerződés) kötött egy bankkal. Az indítványozó a szerződéskötéskor igényelt kölcsönt visszafizette, azonban a hitelkeret terhére igényelt kölcsönök megfizetésével késedelembe esett, utoljára 2009 októberében teljesített befizetést. A bank emiatt a 2010. augusztus 23-án kelt, az indítványozónak augusztus 28-án kézbesített levelében azonnali hatállyal felmondta a szerződést, és az indítványozót fizetésre szólította fel. 2012 szeptemberében a bank a követelését engedményezte, az erről szóló első értesítés az engedményeshez „nem kereste”, egy későbbi értesítés pedig „nem vette át” jelzéssel érkezett vissza. 2014 októberében a követelés további engedményezésére került sor, az erről szóló tájékoztatást az indítványozónak kézbesítették. Mivel az indítványozó tartozását nem fizette meg, az engedményes fizetési meghagyás kibocsátását kérte vele szemben. Az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a felperes tőke, lejárt ügyleti, késedelmi kamat és kezelési költség címén érvényesítette követelését az indítványozó alperessel szemben. Az indítványozó a kereset elutasítását kérte a bíróságtól, érdemi ellenkérelmében a követelés elévülésére, az engedményezés jogszerűségére, az általános szerződési feltételeknek a szerződés részét képező voltára, az ügyleti, és a késedelmi kamat mértékére vonatkozó kifogást is előterjesztett.
- [3] Az első fokon eljáró bíróság a felperes keresetét bizonyítottság hiányában elutasította, mert álláspontja szerint a felperes által csatolt iratok a követelés összecszerűségére vonatkozóan áttekinthető, számszakilag ellenőrizhető elszámolást a bíróság felhívása ellenére sem tartalmaznak. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor megállapította, hogy a bankhitelszerződés a felek között létrejött, a hitelkártyát az alperes átvette és használta is. A bíróság ítélete tényállásában rögzítette, hogy az alperes nem vitatta a kölcsön visszafizetésével kapcsolatos késedelem tényét, a tartozás pedig a felperes jogelődje felmondásának kézbesítésével esedékessé vált. Megállapította a bíróság továbbá, hogy az engedményezésről szóló értesítéssel az elévülés megszakadt, a felperesi követelés így bírósági úton érvényesíthető. Indokolásában arra is utalt az elsőfokú bíróság, hogy a kereset összecszerűségének bizonyítottsága esetén a felperes által megjelölt ügyleti és késedelmi kamat mértéke sem tisztességtelennek, sem uzsorásnak nem minősült volna, a hitelkártyákkal kapcsolatos jogviszonyokban szokásosan alkalmazott kamatmértékhez képest nem is eltúlzott a kamat szerződés szerinti mértéke.
- [4] Az ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyet a másodfokú bíróság tárgyaláson kívül bírált el. A Fővárosi Törvényszék 48.Pf.634.296/2018/5. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítéletet, és az alperes indítványozót a keresetnek megfelelően marasztalta, továbbá a perköltség megfizetésére is kötelezte. A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból helytelen jogi következtetést vont le, mivel a felperes által csatolt kimutatások részletezik a hitelkeret terhére igénybe vett kölcsönök összegét, az alperest a szerződés szerint terhelő további fizetési kötelezettségeket (kamat, költség), valamint az alperesi befizetéseket és azok elszámolását is. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a kimutatások a felperes keresetének összecszerűségét alátámasztják, az alperes pedig csupán általánosságban vitatta a követelés összegét, és azzal védekezett, hogy a kimutatásokat nem tudja értelmezni. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy egyetértett az elsőfokú bíróságnak az engedményezés, az elévülés, illetve a kamat mértéke kérdésében tett megállapításaival.

- [5] 2. A jogerős ítélet ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt az indítványozó. Állította, hogy az ítélet sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, de (7) bekezdését is érintő, a független bíróság előtti tisztességes, időszerű tárgyaláshoz, illetve érdemi jogorvoslathoz való jogát. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság megsértette az elsőfokú bíróság függetlenségét azzal, hogy felülmérlegelte a bizonyítékokat, és új tényállás megállapítása nélkül, tárgyaláson kívül megváltoztatta az elsőfokú ítéletet. Az indítványozó szerint a másodfokú bíróság által lefolytatott „fellebbezési eljárás nem volt tisztességes tárgyalás”. Álláspontja szerint tisztességes bírósági eljáráshoz való joga azért is sérült, mert a másodfokú bíróság túllépte hatáskörét azzal, hogy bár a felperes fellebbezésében nem hivatkozott az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazására, a per érdemében döntött. Sérelmezte továbbá, hogy a per érdemét érintő kifogásai nem kerültek elbírálásra, és ennek indokát sem jelölte meg a másodfokú bíróság. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság akkor járt volna el helyesen, ha hatályon kívül helyezi az elsőfokú ítéletet, így a megismételt eljárásban az útmutatása szerint hozott elsőfokú ítélet ellen újból lett volna fellebbezésnek helye. Az indítványozó megítélése szerint a másodfokú bíróság nem tartotta be az eljárás időszerűségére vonatkozó követelményeket sem, mert a fellebbezés benyújtása és a másodfokú ítélet meghozatala közötti időtartam meghaladja a négy hónapos – állítása szerint – törvényi határidőt. Érvelése szerint a támadott döntés alaptörvény-ellenes abból az okból is, hogy az ítéletből nem állapítható meg a felülbírálat terjedelme. Az indítványozó szerint ugyanis a jogerős ítélet nem terjed ki a felperes keresetének minden elemére, mert nem döntött a másodfokú bíróság a kezelési költségről, a lejárt ügyleti és késedelmi kamatról, ugyanakkor a tőkekövetés összegét a bíróság hivatalból, erre irányuló kérelem nélkül felemelte. Kifogásolta, hogy a bíróság nem részletezte a perköltség összegét kitevő költségeket, és nem hivatkozott e körben a döntése alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezésekre.
- [6] Az indítványozó szerint az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján a bíróságoknak ítélező tevékenységük során az Alaptörvényben biztosított jogok védelméről is gondoskodniuk kell, a jogszabályokat pedig az Alaptörvényre tekintettel kell értelmezniük. Ezeknek a kötelezettségeinek állítása szerint a másodfokú bíróság nem tett eleget, mert nem bírálhatta volna felül az elsőfokú bíróság döntését abban a kérdésben, hogy eleget tett-e a felperes a tényállítási és bizonyíték előterjesztési kötelezettségének. A másodfokú bíróságnak alapjogi szempontból az lett volna a kötelessége a perben, hogy helyezze hatályon kívül az elsőfokú ítéletet, és ne vonja el az elsőfokú bíróságtól annak döntési hatáskörét, ne korrigálja annak határozatát.
- [7] Tulajdonhoz való jogának sérelmét a támadott ítélet az indítványozó állítása szerint azzal okozta, hogy elévült követelés teljesítésére, és ennek járulékaként kamat, költség és perköltség megfizetésére kötelezte a bíróság.
- [8] Az indítványozó szerint a II. cikk (1) bekezdésében biztosított méltósághoz való jogát azzal sértette meg az ítélet, hogy őt „fizetési kötelezettként” kezelte, és nem tulajdonított jelentőséget többek között annak a ténynek sem, hogy a felperes tizenöt évig nem érvényesítette vele szemben az igényét. Állította, hogy a másodfokú bíróság bizonyítás nélkül, érdemi kifogásainak, a jogszabályi rendelkezéseknek, és a jogállamnak a figyelmen kívül hagyásával döntött.
- [9] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtásával egyidejűleg kérelmet nyújtott be az elsőfokú bírósághoz a jogerős döntés végrehajtásának felfüggesztése iránt. Kérelmét a bíróság azzal az indokkal utasította el, hogy nincs folyamatban végrehajtási eljárás, amelynek a felfüggesztése tárgyában dönthetne.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [11] 3.1. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme miatt fordulhat panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése az alapvető jogok jelentőségét deklarálja, és az állam kötelezettségét határozza meg az alapjogok védelme vonatkozásában, ezért e rendelkezés sérelmére alkotmányjogi panaszt közvetlenül alapítani nem lehet {3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [12] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli – többek között – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. A kérelem indokolásának azt a logikai kapcsolatot kell alkotmányjogilag értékelhető módon bemutatnia, ami összeköti a megsérteni vélt Alaptörvényben biztosított jogot és a támadott bírói döntést {3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az alkotmányossági vizsgálá-

lat lefolytatásának azért előfeltétele a fentiek szerinti indokolás, mert az Alkotmánybíróság vizsgálata az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy mint az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja szerint a bírói döntéseket is csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, hatásköre a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvényellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik {például 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]z eljárás lefolytatása, a tényállás megállapítása és értékelése, az alkalmazandó jog meghatározása és annak az értelmezése kizárólag a rendes bíróság feladata” {3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekben biztosított joga sérelmének lényegét alkotmányjogilag értékelhető módon nem mutatta be, és hiányzik az indítványból az alkotmányos érvelés, indokolás is, amely alkotmányjogilag értékelhető kapcsolatot, összefüggést mutat be a vélt alapjogi sérelmek és a támadott bírói döntés között. Az indítványozó által a sérelmezett döntéssel szemben megfogalmazott kifogások közös lényege szerint a másodfokú bíróság a perben nem hozhatott volna érdemi döntést, nem bírálhatta volna felül az elsőfokú bíróság ítéletét, az elsőfokú bíróságtól eltérő álláspontjának alkotmányos következménye csak az ítélet hatályon kívül helyezése lehetett volna. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó panasza tartalmilag a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény azon rendelkezéseit kifogásolja, amelyek lehetővé teszik, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a maga hozza meg a per érdemében döntő határozatot. Az indítványozó az alkalmazott jogszabályi rendelkezéseket nem tette panasz tárgyává, a bírói döntésre vonatkozóan állított sérelmei ugyanakkor a bírói jogértelmezés alkotmányosságával nincsenek összefüggésben. Törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, hogy a bíróság hogyan értékeli a bizonyítékokat, milyen álláspontot foglal el az elévülés, a kamat mértéke vagy az engedményezés kérdésében, márpedig az indítványozó ilyen, és ehhez hasonló szakjogi kérdésekben vitatja a bíróság álláspontját. Az Alkotmánybíróság már több esetben hangsúlyozta: „Nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott formai követelménynek a beadvány, ha az a támadott bírói döntéssel lezárt eljárások leírását és pusztán a törvényességi szempontú kritikáját, valamint az indítványozó szerint az Alaptörvény ezáltal sérülni vélt szabályai idézését tartalmazza, azok tényleges összekapcsolása nélkül” {például 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [13]; 3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3198/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [9]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó a bíróságnak az övétől eltérő, és pervesztességét eredményező értelmezését sérelmezi, a bírói értelmezés alaptörvényellenességét azonban alkotmányjogi érveléssel nem mutatja be. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {például 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítvány nem felel meg a befogadhatóság törvényi feltételei mindegyikének, ezért az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. október 8.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/438/2019.

